

Katarzyna LONC*

Kamila RADLIŃSKA**

FUNT BRYTYJSKI, DOLAR AMERYKAŃSKI, EURO – WPŁYW KURSU WALUTOWEGO NA WYNIK DZIAŁALNOŚCI HANDLOWEJ POLSKIEGO PRZEDSIĘBIORSTWA

Zarys treści: Kurs walutowy jest czynnikiem wpływającym na funkcjonowanie przedsiębiorstw uczestniczących w obrocie międzynarodowym. Przedsiębiorstwa, gdy zaczynają importować dobra i usługi, albo gdy sprzedają swoje towary poza obszar macierzystego kraju stają się bezpośrednimi podmiotami handlu zagranicznego. Podjęta w artykule problematyka skoncentrowana została na określeniu znaczenia kursu walutowego w procesie szacowania wyniku na działalności operacyjnej przedsiębiorstwa. Celem głównym artykułu jest ocena znaczenia kursu walutowego w prowadzeniu działalności przedsiębiorstw na rynku międzynarodowym. Zasadnicze pytanie badawcze sformułowane w postaci, czy kurs walutowy ma znaczenie dla działalności przedsiębiorstw i jeśli tak, to jak wybór waluty wpływa na poziom opłacalności wymiany międzynarodowej. Badanie empiryczne obejmuje studium przypadku działalności operacyjnej polskiego mikroprzedsiębiorstwa działającego na rynku międzynarodowym. Do określenia poziomu opłacalności wymiany międzynarodowej prowadzonej przez przedsiębiorstwo wykorzystano informacje o transakcjach zawartych na różnych rynkach międzynarodowych oraz kursie walutowym. Źródłem informacji o transakcjach były dokumenty handlowo-księgowe, natomiast wahania kursów walutowych określono na podstawie bazy stoq.pl. Okres badania empirycznego obejmował lata 2015-2019.

Słowa kluczowe: kurs walutowy, handel zagranicznych, przedsiębiorstwo.

* Absolwentka kierunku Ekonomia, Wydział Nauk Ekonomicznych, Politechnika Koszalińska

** Wydział Nauk Ekonomicznych, Politechnika Koszalińska

Wprowadzenie

Pierwsze formy wymiany międzynarodowej zapoczątkowane zostały w starożytności i zasadniczo miały charakter towarowy. Mimo trudności towarzyszących rozliczaniu transakcji międzynarodowych w towarze handel pomiędzy krajami rozwijał się. Handel zagraniczny to wszelka działalność przedsiębiorstw, której przedmiotem jest wymiana towarów lub świadczenie usług między podmiotami, które mają swoją siedzibę w różnych krajach. Czas wielkich odkryć geograficznych, rewolucja przemysłowa wpłynęły na intensyfikację międzynarodowych stosunków handlowych. Dodatkowo, w tym czasie powstała infrastruktura umożliwiająca rozwój handlu międzynarodowego. Rozwój kolei, transportu morskiego doprowadził do zwiększenia zasięgu terytorialnego państw i przedsiębiorstw. Współcześnie rosnący popyt konsumpcyjny społeczeństw spowodował zwiększanie produkcji, która potrzebowała nowych rozwiązań w handlu międzynarodowym. Rozwój wymiany międzynarodowej stał się odpowiedzią na istniejącą rzeczywistość gospodarczą, a konkurencja między przedsiębiorstwami globalnymi inicjowała dalszy postęp techniczny i technologiczny¹.

Sytuacja geoeconomiczna na świecie nieustannie się zmienia. Istniejący ład międzynarodowy tylko pozornie daje poczucie stabilności prowadzenia działalności gospodarczej, szczególnie na arenie międzynarodowej. Jak pokazują wydarzenia europejskie np. referendum w sprawie Brexit w 2016 roku żaden międzynarodowy układ sił nie może być postrzegany jako stabilny i trwały². Ponadto, wzrost znaczenia ekonomicznego państw tj. Chiny może powodować zawieranie groźnych dla świata sojuszy i odwrócenie roli głównych graczy światowej gospodarki. Dlatego, pomimo powojennej stabilizacji sytuacji ekonomicznej na świecie nadal występuje ryzyko w prowadzeniu międzynarodowej działalności gospodarczej.

Obecnie niemal każde przedsiębiorstwo w Polsce, nawet to o znaczeniu lokalnym, posiada przynajmniej pośrednie powiązania z zagranicą. Może się to wyrażać w konkurencji podmiotów krajowych z zagranicznymi, dostosowywaniu wytwarzanych wyrobów do ponadnarodowych standardów, wykorzystywaniu materiałów produkcyjnych i technologii pochodzenia zagranicznego. Natomiast, przedsiębiorstwo jako bezpośredni podmiot handlu zagranicznego definiowany jest jako przedsiębiorstwo uczestniczące

¹ M. Gorynia, *Innowacyjność, produktywność i konkurencyjność gospodarki a międzynarodowa współpraca gospodarcza*, Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny 2018, 80(4), s. 3.

² T. Sampson, *Brexit: the economics of international disintegration*, Journal of Economic Perspectives 2017, 31(4), s. 173.

w międzynarodowej wymianie towarów lub usług lub też określane jako wszelka działalność gospodarcza, związana z utrzymywaniem stosunków gospodarczych z zagranicą³.

Celem artykułu jest ocena znaczenia kursu walutowego w prowadzeniu działalności przedsiębiorstw na rynku międzynarodowym. Zasadnicze pytanie sformułowano w postaci, czy kurs walutowy ma znaczenie dla działalności przedsiębiorstw i jeśli tak, to jak wybór waluty wpływa na poziom opłacalności wymiany międzynarodowej. Zakres przedmiotowy badania empirycznego obejmuje ocenę działalności operacyjnej mikroprzedsiębiorstwa prowadzącego działalność na rynku międzynarodowym w kontekście wahań kursu waluty rozliczeń. Do określenia poziomu opłacalności wymiany międzynarodowej przedsiębiorstwa wykorzystano informacje o zawartych przez przedsiębiorstwo transakcjach na rynkach międzynarodowych. Źródłem informacji o wahaniami kursów walutowych była baza stoq.pl. Okres badania empirycznego obejmował lata 2015-2019.

Artykuł składa się z trzech części. W pierwszej teoretycznej określono istotę wymiany handlowej. Dyskusji poddano warunki, w których przedsiębiorstwa decydują się na działalność na rynku międzynarodowym. Druga część charakteryzuje metodę badawczą i źródła informacji. W ostatniej, omówiono wyniki badania empirycznego oraz sformułowano wnioski z analizy.

Wprowadzenie do problematyki wymiany międzynarodowej towarów i usług – kontekst polskiego przedsiębiorstwa

Analizę czynników oddziałujących na wymianę handlową między przedsiębiorstwami należy poprzedzić określeniem istoty kategorii m.in. system walutowy, waluta, handel zagraniczny. System walutowy w ujęciu międzynarodowym ma na celu określenie warunków i zakresu wymienialności walut krajowych, obejmujących swoim obszarem określone terytorium. Stworzony po to, by wyrównywać bilanse płatnicze oraz tworzyć pieniądź międzypaństwowy⁴, czego klasycznym przykładem jest waluta euro (EUR). Obecny międzynarodowy system walutowy jest określany jako wielodewizowy. Nie powstał w wyniku negocjacji między poszczególnymi krajami, lecz jest wynikiem działań poszczególnych państw w zakresie polityki kursowej⁵. Na podstawie umów między państwami lub w ramach organizacji międzynarodowych

³ M. Jaszczynski, *Znaczenie handlu zagranicznego w rozwoju gospodarczym*, Zeszyty Naukowe PWSTZ w Płocku, Płock 2016, s. 374.

⁴ L. Graniszewski, *Polityczne i ekonomiczne uwarunkowania tworzenia i funkcjonowania unii walutowych*. Studia BAS 2019, (3), s. 15.

⁵ M. Mikita, *Międzynarodowy system walutowy przyszłości*, Optimum: studia ekonomiczne, Nr 1(79)/2016, s. 89.

określa się warunki współpracy tak, aby ułatwiać i poszerzać obrót międzynarodowy zarówno gospodarczy, jak i finansowy. Celem funkcjonowania systemu walutowego jest także eliminowanie niestabilności i dyskryminacji dotyczących współdziałania członków systemu. W ujęciu krajowym, jest tworzony przez władzę w ramach polityki danego kraju, która określa zasady funkcjonowania kursu walutowego, zakres wymienialności waluty własnej na waluty innego kraju oraz zasady obrotu walutami obcymi na terenie państwa. Główną przesłanką uczestnictwa w obrocie i handlu międzynarodowym jest wymienialność własnej waluty. Zakres wymienialności waluty determinuje rolę kursu walutowego w procesie dostosowywania się gospodarki krajowej do gospodarki światowej. Kurs walutowy jest ceną waluty krajowej wyrażoną w walucie obcej⁶. Informuje o poziomie relacji wymiennych pomiędzy walutami – przenosi zagraniczny układ cen na poziom krajowy. Im większy zakres obiegu danej waluty, tym większa jest rola jej kursu w polityce handlowej. Istnieją różne rodzaje polityki kursowej, stosowanej przez państwa, ponieważ jest ona elementem systemu walutowego. W latach 70-tych XX wieku, po upadku systemu z Bretton Woods rozpoczął się proces odchodzenia od jednolitego systemu walutowego, stosowanego dotychczas przez członków Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW). Współcześnie poszczególne kraje samodzielnie decydują o kierunku prowadzonej polityki kursowej, ale decyzje te nie pozostają bez wpływu na międzynarodowy system walutowy. Obecnie istnieją trzy podstawowe rodzaje kursów walutowych:

- kurs sztywny – jest to ustalony kurs centralny lub parytet, chroniony jest przez bank centralny, który ingeruje w obronie kursu,
- kurs płynny – wyznaczony jest przez rynek, bank centralny nie ma obowiązku podejmowania interwencji,
- system pośredni – ma ograniczoną elastyczność, wyznaczany na podstawie danych rynkowych; ustalany jest kurs centralny lub parytet, który jest korygowany, gdy osiągnie poziom interwencyjny⁷.

Podstawowym czynnikiem, decydującym o wyborze stosowanego w danym kraju kursu walutowego jest charakter prowadzonej polityki gospodarczej⁸. Współczesny międzynarodowy system walutowy obciążony jest szeregiem wad m.in. zmieniającymi się kursami walutowymi oraz dużym ich znaczeniem rynkowym, rosnącym popytem na tzw. pieniądź rezerwowy.

⁶ D. Begg, G. Vernasca, s. Fisher, R. Dornbush, *Makroekonomia*, wyd. 5 popr., PWE, Warszawa 2014, s. 124.

⁷ M. Mikita, *Międzynarodowy system walutowy przyszłości*, Optimum: studia ekonomiczne, Nr 1(79)/2016, s. 86.

⁸ W. Kwaśnicki, *Waluty krajowe czy wspólnotowe? Oto jest pytanie!*, *Ekonomia* 2020, 26(1), s. 12.

Dużym problemem jest również długotrwała nierównowaga bilansu handlowego w wielu państwach, nagłe wzrosty i spadki wartości poszczególnych walut, a także tworzenie się tzw. baniek spekulacyjnych. Wszystkie te czynniki powodują dużą niestabilność międzynarodowego systemu walutowego i zwiększają ryzyko prowadzenia działalności gospodarczej.

System walutowy podlegał modyfikacjom, które podyktowane były zmieniającymi się warunkami gospodarczymi. Największym problemem jest pogłębianie się globalnych nierównowag, zwiększanych przez wzajemne uzależnianie się gospodarki chińskiej i amerykańskiej oraz protekcjonistyczną politykę walutową Chin. Poza tym pomimo określenia współczesnego systemu dewizowego jako wielowalutowego to dolar amerykański (USD) nadal jest walutą dominującą, na której opiera się system walutowy. Pozostałe główne waluty światowe: euro (EUR), jen (JPY), funt brytyjski (GBP) i frank szwajcarski (CHF) są nazywane jedynie walutami kluczowymi⁹. Doświadczenia kryzysu finansowego 2008 roku pokazują, że nawet waluty określane dotychczas jako *safe haven*¹⁰ borykały się z problemami, a kurs walutowy został wykorzystany do obrony wewnętrznego rynku. Po wybuchu kryzysu wzrosły naciski na wykorzystanie aktywnej polityki kursowej jako narzędzia do uzyskania przewagi konkurencyjnej, a sposób, w jaki jest prowadzona ma konsekwencje na międzynarodowym rynku walutowym.

W Polsce od 2000 roku obowiązuje kurs płynny. Oznacza to, że kurs złotego (PLN) jest kształtowany przez rynek. Popyt i podaż na walutę kształtuje poziom kursu, a władze nie stosują oficjalnych mechanizmów kursowych. Największy wpływ na PLN ma EUR i USD. W relacjach z Unią Europejską miernikiem wartości wahań kursowych PLN jest EUR, które również odgrywa kluczową rolę w rozliczaniu transakcji handlowych. USD natomiast dominuje w transakcjach finansowych. Oficjalnie funkcjonujący system walutowy w Polsce wpisuje się w światowy standard działania MFW. Sytuacja ulegnie zmianie, kiedy Polska przystąpi do Unii Gospodarczej i Walutowej. Jednak, warunkiem koniecznym przyjęcia EUR jako waluty obowiązującej w Polsce jest co najmniej dwuletni pobyt PLN w mechanizmie kursów walutowych – Exchange Rate Mechanism (ERM II) czyli tzw. poczekalni przed EUR. Pobyt waluty w ERM II jest ostatecznym testem stabilności zarówno waluty, jak

⁹ D. Żuchowska, *Polityka kursowa wobec wyzwań współczesnej gospodarki światowej*, Roczniki Ekonomiczne Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2016, s. 218.

¹⁰ A. Ranaldo, P. Söderlind, *Safe haven currencies*, Review of finance 2010, 14(3), s. 385.

i gospodarki względem strefy euro. Jeżeli przez dwa lata kurs PLN nie będzie przekraczał w wahaniach względem EUR +/- 15% możliwa będzie bez większych perturbacji zamiana PLN na EUR. Dla Polski oznacza to przejście z polityki kursowej płynnej na stałą. Obie polityki mają wady i zalety, obecna – płynna charakteryzuje się wysoką elastycznością, chociaż z drugiej strony dużą niestabilnością. Na niestabilność polskiej waluty i utrudnienia integracji polskiej waluty z gospodarką Unii Europejskiej wpływa uzależnienie PLN od USD. Jednak ma to pozytywne skutki, gdy na horyzoncie pojawia się kryzys globalny.

Procedura badawcza i źródła danych

Celem badania empirycznego jest ocena wpływu kursu walutowego na funkcjonowanie mikroprzedsiębiorstwa handlowego¹¹. Podmiotem analizy jest przedsiębiorstwo handlowe działające w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw. Przedsiębiorstwo powstało w 2012 roku, początkowo prowadziło działalność handlową wyłącznie na rynku lokalnym. Od 2014 roku prowadzi działalność na rynku międzynarodowym. Przedsiębiorstwo posiada kilka filarów działalności, opierających się na współpracy międzynarodowej. Dokonuje rozrachunków z kontrahentami w następujących walutach:

- funt brytyjski – przy sprzedaży maszyn rolniczych na rynek brytyjski (należności),
- dolar amerykański – przy zakupie szyb samochodowych i narzędzi ręcznych od kontrahentów chińskich (zobowiązania),
- euro – przy sprzedaży elementów dla niemieckiego producenta maszyn hazardowych (należności).

Do oceny wpływu kursu walutowego na funkcjonowanie przedsiębiorstwa wykorzystano analizę wyników na działalności operacyjnej z uwzględnieniem różnic wynikających z kursów walutowych. Do analizy wyboru waluty rozliczeń w obrocie międzynarodowym wykorzystano podstawowe miary oceny sytuacji finansowej oraz proste miary statystyki opisowej. Dane wykorzystane do badania pochodzą z dokumentów handlowych i księgowych przedsiębiorstwa. Kursy walutowe, zarówno dotyczące dnia zamówienia/sprzedaży i terminów płatności zostały pobrane ze strony internetowej <https://stooq.pl/>. Wykorzystanie tego źródła danych wynika z potrzeby zapewnienia porównywalności i rzetelności wyników. Okres analizy obejmował lata 2015-2019.

¹¹ Z uwagi na przekazane przez przedsiębiorstwo dane o dużej wrażliwości, m.in. dokumentację handlową i księgową zachowano pełną anonimowość. W całej pracy nie podano nazwy przedsiębiorstwa, nie określono zasięgu działania, nie scharakteryzowano profilu działalności.

Wyniki badania

Przedsiębiorstwo posiada trzy rachunki walutowe, po jednym dla każdej z walut, w których prowadzi swoje rozliczenia z kontrahentami i nie dokonuje przewalutowania w momencie wpływu środków na poszczególne z nich. Dlatego też różny moment wpływu środków i faktu ich przewalutowania mogłyby wpłynąć na wynik badania. Poza tym odmiennie będzie traktowana zmiany kursu walutowego w przypadku należności i zobowiązań. Dla pierwszej kategorii wzrost kursu jest zjawiskiem pozytywnym, gdyż oznacza wyższą kwotę pieniężną po przewalutowaniu. W przypadku zobowiązań wzrost kursu oznacza wyższą kwotę do zapłaty, co nie jest korzystne dla badanego podmiotu, dlatego w dalszej części pracy wzrost poziomu kursu walutowego dla zobowiązań będzie wykazywany jako liczba ujemna (tabela 1).

Tabela 1. Transakcje dokonane przez badane przedsiębiorstwo na rynku brytyjskim

Data sprzedaży	Wartość	Kurs na dzień sprzedaży	Kurs na dzień zapłaty *	Różnica kursu walut.**	Zysk/strata na kursie walut.	Udział zysku/straty w zysku brutto na transak.
	[GBP]	[GBP/PLN]		[PLN]	[PLN]	[%]
2015 r.						
20.02.	1524,00	5,6322	5,55	-0,08	-126,75	-4
04.03.	4600,00	5,7113	5,80	0,09	408,02	4
14.04.	25951,00	5,5698	5,80	0,23	5973,92	11
22.07.	34413,00	5,8828	5,90	0,02	591,90	1
11.12	41173,00	5,9661	5,76	-0,21	-8485,76	-11
2016 r.						
18.01.	11539,00	5,8375	5,36	-0,48	-5509,53	-23
29.03.	33922,00	5,4119	5,16	-0,25	-8545,63	-9
23.05.	20385,00	5,7372	4,99	-0,75	-15230,86	-27
23.05.	19745,00	5,7372	4,99	-0,75	-14752,67	-138
23.05.	16058,00	5,7372	5,28	-0,46	-7341,08	31
07.07.	3400,00	5,1688	4,94	-0,23	-777,99	-15
18.07.	6712,00	5,2288	5,09	-0,14	-931,63	-9
24.10.	30542,94	4,8555	5,00	0,14	4311,14	14
17.11	17 834,38	5,1872	4,86	-0,32	-5 771,03	-22
09.12	33 740,13	5,3005	4,84	-0,46	-15 419,91	-33

cd. Tabela 1. Transakcje dokonane przez badane przedsiębiorstwo na rynku brytyjskim

2017 r.						
12.04.	11725,00	4,9951	4,79	-0,20	-2402,57	-14
12.04.	7287,00	4,9951	4,79	-0,20	-1493,18	-14
18.05.	44615,00	5,0631	4,68	-0,38	-16989,84	-37
21.08.	44375,00	4,6716	4,75	0,08	3352,98	7
29.09.	46924,00	4,8897	4,76	-0,13	-6219,31	-12
24.11.	35819,00	4,7029	4,85	0,14	5100,63	11
20.12.	4660,00	4,7361	4,84	0,10	484,22	6
2018 r.						
23.04.	18830,00	4,7970	4,85	0,05	909,87	3
15.05.	3830,00	4,8986	4,87	-0,03	-125,55	-2
02.07.	41441,85	4,9679	4,91	-0,06	-2493,56	-4
09.08.	6522,00	4,7594	4,83	0,07	466,84	4
17.09.	25369,00	4,8417	4,79	-0,05	-1339,48	-3
Suma	592955,30				-92356,79	

ozn. * po 180 dniach; ** różnica dotyczy kursu walutowego z dnia zapłaty i sprzedaży

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów księgowych przedsiębiorstwa.

Tabela 1 zawiera wykaz transakcji sprzedaży towarów na rynek brytyjski w okresie od 20.02.2015 roku do 17.09.2018 roku. W analizowanym okresie podmiot badań zrealizował 27 transakcji na rynku międzynarodowym, z czego tylko w przypadku 8 odnotował dodatkowy zysk, wynikający z korzystnej zmiany kursu walutowego. Pozostałe 19 zakończyło się ogólnym dodatnim wynikiem, ale na jego poziom miał wpływ spadek wartości GBP. Pierwszą fazą dużych strat, wynikających ze spadku wartości GBP podmiot badawczy zanotował w okresie od 11.12.2015 roku do 07.07.2016 roku, kiedy to udział straty na kursie walutowym wynosił powyżej 10%. Rekordowa pod tym względem była transakcja z dnia 23.05.2016 roku kiedy strata na kursie walutowym przewyższyła wysokość zysku na transakcji (ich stosunek wyniósł -138%). Był to okres bezpośrednio poprzedzający i następujący po referendum brexitowym w Wielkiej Brytanii, które odbyło się 23.06.2016 roku. Niepewność co do jego wyniku, a później nieoczekiwane jego rozstrzygnięcie spowodowało niepokój inwestorów na rynków finansowym i spadek zaufania do brytyjskiej waluty. Kolejna faza dużych strat przedsiębiorstwa na kursie walutowym miała miejsce od 17.11.2016 roku do 18.05.2017 roku. Wówczas przedsiębiorstwo zanotowało udział strat na kursie walutowym GBP w odniesieniu do zysku na transakcji powyżej 14%, a w dniach 09.12.2016 roku oraz 18.05.2017 roku straty te wynosiły odpowiednio 33% i 37%.

W pozostałych transakcjach omawiane wyniki kształtowały się od kilku do kilkunastu procent in plus, bądź in minus. Ogólnie dla wszystkich przeprowadzonych w analizowanym okresie transakcji przedsiębiorstwo

odnotowało udział straty na kursie walutowym na poziomie 10% zysku brutto na dokonanych transakcjach. Wynik ten pokazuje, że ryzyko związane z GBP było na wysokim poziomie, co tłumaczone może być sytuacją polityczną Wielkiej Brytanii i perturbacjami związanymi z wyjściem z Unii Europejskiej.

Dla porównania wyników osiągniętych przez podmiot badań należy zanalizować poziom kursu GBP w analogicznym okresie. Począwszy od grudnia 2015 roku cena GBP systematycznie spadała, co pokrywa się z początkiem pierwszej fazy strat podmiotu badawczego na kursie walutowym. Najbardziej gwałtowny spadek obserwuje się w czasie referendum WS. brexit. Rozpoczęcie kolejnej fazy spadku kursu GBP w grudniu 2016 roku pokrywa się z drugim okresem największych strat przedsiębiorstwa na transakcji walutowej.

Kolejnym obszarem funkcjonowania podmiotu badawczego jest handel narzędziami ręcznymi sprowadzanymi pod marką własną z Republiki Chińskiej. Przedsiębiorstwo występuje w tej współpracy jako importer, a zobowiązania przedsiębiorstwa są regulowane w USD. Transakcje dotyczące tego projektu przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Transakcje dokonane przez badane przedsiębiorstwo z kontrahentem chińskim

Miesiąc zamówienia	Zakładany kurs w dn. zakupu	Kurs w dn. dostawy	Różnica kursu walut.*	Należność	Zysk/strata na kursie walut.	Udział zysku/straty w zysku brutto na transakc
	[USD/PLN]			[USD]		[%]
2015 r.						
październik	3,79	3,97	-0,18	61915,00	-11144,70	-2,97
2016 r.						
wrzesień	4,00	4,18	-0,18	9128,00	-1643,04	-3,42
2017 r.						
styczeń	4,00	4,13	-0,13	9727,00	-1264,51	-0,14
luty	4,00	4,03	-0,03	45340,00	-1360,20	-0,71
lipiec	4,00	3,58	0,42	15724,75	6604,40	7,09
lipiec	4,00	3,58	0,42	18039,00	7576,38	7,09
sierpień	3,75	3,6	0,15	31514,00	4727,10	3,94
2018 r.						
marzec	3,75	3,62	0,13	26242,00	3411,46	6,25
październik	3,85	3,85	0,00	18379,50	0,00	0,00
grudzień	3,85	3,83	0,02	32857,00	657,14	0,53
Suma				268866,25	7564,02	0,36

ozn. * różnica dotyczy kursu walutowego z dnia dostawy i zamówienia [PLN]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów księgowych przedsiębiorstwa.

Cechą specyficzną tej działalności jest fakt długiego okresu oczekiwania na dostawę zamówionego towaru. Sam transport towaru drogą morską z Chin trwa miesiąc, a kontrahenci z Chin nie udzielają kredytów kupieckich nawet przy długotrwałej współpracy, tak więc transakcje są realizowane w oparciu o całkowitą lub częściową przedpłatę. Stąd odległe rozbieżności pomiędzy terminem dostawy, a terminem zamówienia oraz rosnące ryzyko kursowe.

Przedsiębiorstwo prowadzi współpracę z kontrahentami chińskimi od października 2016 roku. W analizowanym okresie zanotowało kilkuprocentowy udział zysku/straty na kursie walutowym w zysku brutto na transakcjach. Udziały te nie przekroczyły w badanym okresie poziomu 10%. Początkowa współpraca cechowała się niezbyt dokładnym szacowaniem przyszłego kursu USD i w okresie od października 2016 roku do maja 2017 roku przedsiębiorstwo poniosło straty związane ze zmianą kursu na działalności. Największy udział straty na kursie USD w zysku brutto zaobserwowano na transakcji miał miejsce we wrześniu 2016 roku i wyniósł -3,42%. Od lipca 2017 roku podmiot nie ponosił strat związanych ze zmianą kursu walutowego. W lipcu 2017 i marcu 2018 roku zanotowano udział zysku ze zmiany kursu USD w zysku na całej transakcji odpowiednio 7,09% i 6,25%. Ogólny wynik płatności charakteryzował się 0,36% udziałem zysku na transakcjach walutowych w zysku brutto na przeprowadzonych transakcjach. Pokazuje to, że USD cechował się względnie stabilnym kursem walutowym.

Dla waluty USD obserwuje się początkowo krótkotrwałe naprzemienne trendy, a od lutego 2017 do lutego 2018 roku długotrwały trend spadkowy, natomiast od połowy kwietnia 2018 roku obserwuje się trend rosnący. Początkowy okres funkcjonowania przedsiębiorstwa na rynku dolarowym charakteryzował się dynamicznymi zmianami poziomu kursu USD, stąd trudność w dokładnym przewidywaniu przyszłego jego poziomu. Ma to odzwierciedlenie w wynikach przedstawionych w tabeli 2, gdyż pokrywa się on z okresem strat ponoszonych na zmianie kursu walutowego. Od lutego 2017 roku do lutego 2018 roku to okres systematycznego spadku wartości USD. Długookresowy trend spadkowy spowodował ostrożne szacowanie przyszłego poziomu kursu i w tym okresie przedsiębiorstwo odnotowało najwyższy udział zysku na kursie walutowym w zysku brutto na transakcji.

Poza omawianymi walutami podmiot badań prowadzi również działalność na rynku Unii Europejskiej, dostarcza komponenty dla niemieckiego producenta maszyn hazardowych. W ramach tej współpracy występuje jako eksporter i otrzymuje należności za dostarczone towary w EUR. Przeprowadzone transakcje tego filaru działalności przedsiębiorstwa przedstawia tabela 3. Kontrahent niemiecki to nowy kontrahent, z którym rozmowy były trudne, toczyły się od początku 2016 roku, lecz dopiero w marcu 2019 roku współpraca

została rozpoczęta. Na rynku niemieckim nie występują duże różnice pomiędzy terminem dostawy, a realizacją płatności. Trzy z pięciu wykonanych transakcji odbyły się po całkowitej przedpłacie należności od kontrahenta. Pomimo tego faktu obserwuje się zyski i straty na transakcjach walutowych.

Spośród przeprowadzonych transakcji w dwóch przypadkach zanotowano zysk na transakcjach walutowych. Największy wyniósł 1,59% wartości zysku brutto na dokonanej transakcji. W przypadku pozostałych obserwuje się stratę na kursie walutowym nie przekraczającym 10%, największa wynosiła 4,20%. Ogólnie dotychczasowa współpraca z kontrahentem niemieckim obarczona jest stratą na kursie walutowym na poziomie 0,31% osiągniętego zysku brutto z przeprowadzonych dostaw.

W analizowanym okresie kurs EUR cechowała duża dynamika, z powodu krótkiego okresu obserwacji trudno zauważyć silniejsze trendy. Poza tym tej działalności przedsiębiorstwa nie dotyczą długie terminy oczekiwania na uregulowanie należności.

Tabela 3. Transakcje dokonane przez badane przedsiębiorstwo z kontrahentem niemieckim

Data sprzedaży	Kurs na dzień sprzedaży	Przychód netto ze sprzedaży w EUR	Kurs na dzień zapłaty	Różnica kursu walut.*	Zysk/strata na kursie walut.	Udział zysku/straty w zysku brutto na transak.
	[EUR/PLN]	[EUR]	[EUR/PLN]		[PLN]	[%]
2019 r.						
01.08	4,3075	18276,40	4,2900	0,017	319,65	1,59
04.03	4,2887	47495,30	4,2881	-0,001	-32,30	-0,08
07.03	4,3137	21139,42	4,2867	-0,027	-570,98	-4,20
19.03	4,2877	21780,00	4,2910	0,003	72,09	0,52
28.03	4,2959	34269,85	4,2924	-0,003	-119,26	-0,62
Suma		142960,97			-330,79	-0,31

ozn. * różnica dotyczy kursu walutowego z dnia zapłaty i sprzedaży

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów księgowych przedsiębiorstwa.

Podsumowanie

Analiza transakcji dokonanych przez badane przedsiębiorstwo na rynku brytyjskim wskazuje, że nawet pozornie stabilna sytuacja geopolityczna nie gwarantuje opłacalności działalności gospodarczej. Przed 23 czerwca 2016 roku nie spodziewano się wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej. Jednak Brexit stał się faktem i w dalszym ciągu trudno określić, jak będą wyglądały przyszłe relacje Wielkiej Brytanii ze zjednoczoną Europą. Równie trudno przewidywać sytuację przedsiębiorstw prowadzących wymianę międzynarodową. Wpływa to na niestabilność GBP i wzrost ryzyka prowadzenia działalności na rynku brytyjskim.

Współpraca podmiotu z kontrahentem chińskim pozwala dokonać spostrzeżenia, że USD jest walutą stabilniejszą niż GBP. Początkowy okres współpracy na linii przedsiębiorstwo-dostawca chiński charakteryzował się dynamicznymi zmianami poziomu kursu USD. Porównując USD do GBP zauważono, że w analizowanych okresach wartość kursu obu walut spadała: funta o 14%, dolara o 4%. Już skala tych wyników daje obraz ryzyka, jakie niesie ze sobą prowadzenie działalności na omawianych rynkach. Poza tym w przypadku współpracy na rynku brytyjskim dodatkowo większe ryzyko związane jest z dłuższym terminem płatności (180 dni wobec średnio 3-miesięcznego okresu od momentu płatności do realizacji transakcji w przypadku kontrahenta chińskiego).

Spośród analizowanych walut to EUR wykazało najmniejszy udział zmian, spowodowanych różnicami kursowymi w zysku brutto, osiągniętym na przeprowadzonych transakcjach (wartość 0,31%). Jednak na podstawie tylko tych wyników nie można dokonać jednoznacznych wniosków. Po pierwsze współpraca przedsiębiorstwa z kontrahentem niemieckim trwa zaledwie kilka miesięcy i na podstawie tak krótkiego okresu analizy nie można jednoznacznie określić ryzyka transakcji dokonywanych w EUR. Nie oznacza to jednak, że ten kierunek nie jest pożądany w dalszej działalności przedsiębiorstwa. Pomimo niewielkich strat związanych z obrotem dewizowym podmiot otrzymuje należności za dostawy w krótkim czasie, co ma ogromne znaczenie dla przepływów finansowych.

Bibliografia

1. D. Begg, G. Vernasca, s. Fisher, R. Dornbush, *Makroekonomia*, wyd. 5 popr., PWE, Warszawa 2014.
2. L. Graniszewski, *Polityczne i ekonomiczne uwarunkowania tworzenia i funkcjonowania unii walutowych*. Studia BAS 2019, (3), s. 11-29.
3. M. Gorynia, *Innowacyjność, produktywność i konkurencyjność gospodarki a międzynarodowa współpraca gospodarcza*, Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny 2018, 80(4).
4. M. Jaszczyński, *Znaczenie handlu zagranicznego w rozwoju gospodarczym*, Zeszyty Naukowe PWSTZ w Płocku, Płock 2017, s. 374.
5. W. Kwaśnicki, *Waluty krajowe czy wspólnotowe? Oto jest pytanie!*, *Ekonomia* 2020, 26(1), s. 9-20.
6. M. Mikita, *Międzynarodowy system walutowy przyszłości*, *Optimum: studia ekonomiczne*, Nr 1(79)/2016, s. 85-99.
7. A. Ranaldo, P. Söderlind, *Safe haven currencies*, *Review of finance* 2010, 14(3), s. 385-407.
8. T. Sampson, *Brexit: the economics of international disintegration*, *Journal of Economic Perspectives* 2017, 31(4), s. 163-184.
9. www.stoq.pl (dostęp: 02.08.2019).
10. D. Żuchowska, *Polityka kursowa wobec wyzwań współczesnej gospodarki światowej*, *Roczniki Ekonomiczne Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy*, Bydgoszcz 2016, s. 207-220.

BRITISH POUND, AMERICAN DOLLAR, EURO. EFFECT OF THE EXCHANGE RATE ON THE RESULT OF THE TRADE ACTIVITY ENTERPRISE IN POLAND

The exchange rate in foreign trade is a factor influencing the functioning of all enterprises involved in international trade. Enterprises, when they start importing goods and services, or when they sell their goods outside the territory of their home country, become direct entities of foreign trade. The issues discussed in the article are focused on determining the importance of the exchange rate in the process of estimating losses on the operating activities of enterprises. The main aim of the article is to assess the importance of the exchange rate in the conduct of business activity on the international market. The main research question was formulated in the form of whether the

exchange rate is important for the activities of enterprises and, if so, how the choice of currency affects the level of profitability of international exchange. The empirical study includes a case study of the operating activities of Polish microenterprises on the international market. Information on transactions concluded on international markets was used to determine the profitability level of the international exchange of the enterprise. The source of information on exchange rate fluctuations was the stoq.pl database. The empirical study period covered the years 2015-2019.

Keywords: exchange rate, foreign trade, enterprise.